

РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

**СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ:
МЕХАНІЗМ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ**

**SIMPLIFIED TAX SYSTEM OF AGRICULTURAL PRODUCERS:
THE MECHANISM OF OPTIMIZATION AND REFLECTION
IN THE REPORTING**

УДК 336.2:633.11:657.37

Гудзенко Н.М.

к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки Вінницький національний аграрний університет

Романович Л.А.студентка
Вінницький національний аграрний університет

У статті проаналізовано специфіку оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, особливості організації обліку та формування звітності платниками четвертої групи єдиного податку, представлення звітності в електронній формі з використання сучасного програмного забезпечення, розглянуто можливість оптимізації представлення інформації суб'єктами малого бізнесу з метою надання повної та достовірної інформації про здійснення господарської діяльності та її результати.

Ключові слова: система оподаткування, єдиний податок, суб'єкти малого бізнесу, спрощений облік, спрощена фінансова звітність.

В статье проанализирована специфика налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей, особенности организации учета и формирования отчетности плательщиками четвертой группы единого налога, представления отчетности в электронной форме с использованием современного программного

обеспечения, рассмотрена возможность оптимизации представления информации субъектами малого бизнеса с целью представления полной и достоверной информации об осуществлении хозяйственной деятельности и ее результаты.

Ключевые слова: система налогообложения, единый налог, субъект малого бизнеса, упрощенный учет, упрощенная финансовая отчетность.

The article analyzes the specifics of the taxation of agricultural producers, the specifics of the organization of accounting and reporting by payers of the fourth group of the single tax, reporting in electronic form using modern software, the possibility of optimizing the presentation of information by small business subjects with the purpose of providing complete and reliable information on the performance of economic activities

Keywords: taxation system, single tax, small business entity, simplified accounting, simplified financial reporting.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України залежить від активності малого підприємництва, яке забезпечує виробництво продукції, надання послуг, сприяє більшій зайнятості населення, наповнення місцевих бюджетів. Протягом часу свого існування спрощена система оподаткування, обліку та звітності забезпечує динамічний розвиток сфери малого підприємництва та стабільні надходження податкових платежів завдяки зменшенню податкового навантаження, що одночасно стимулює розвиток малого бізнесу. Саме спрощення процедури сплати податків забезпечує адаптованість і прийнятність її для значної категорії суб'єктів малого підприємництва. Малий (особливо дрібний) бізнес має свою специфіку, яка робить спрощене оподаткування необхідним та соціально бажаним. Більше того, можна аргументувати, що навіть деяке послаблення податкового тиску може бути виправданим в якості компромісу для виведення малого бізнесу з тіні. Це саме стосується спрощеного ведення обліку, формування та представлення звітності.

Але, на жаль, дієвість заходів державної політики щодо підтримки розвитку малого бізнесу в Україні не є достатньо ефективною і малі підприємства не досягли бажаного рівня розвитку та стикаються з різного роду проблемами, особливо у сфері орга-

нізаційно-правового забезпечення оподаткування суб'єктів малого бізнесу через неврегульованість законодавства. **Спрощена система оподаткування (ССО)** повинна зберігатися в існуючому вигляді принаймні на сьогодні, оскільки чинна система оподаткування в Україні створює значне податкове навантаження на господарських суб'єктів. Підприємства малого бізнесу створюють додану вартість і займають свою власну нішу, яка не цікавить більші та продуктивніші підприємства. З фіскальної точки зору пільга у вигляді спрощеного оподаткування для низькопродуктивних підприємств є виправданою, бо допомагає заощадити на виплатах з безробіття, разом з тим генеруючи хоч якийсь дохід для бюджету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оподаткування сільськогосподарського товаровиробництва та особливості оподаткування платників четвертої групи єдиного податку та сутність спрощеного оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, проблеми і особливості практичного застосування простої та спрощеної форми обліку досліджували науковці, серед яких: В. Андрущенко [2; 3], В. Вишневський [4; 5], Ю. Гарасим [6]; О. Десятнюк [7], Ю. Іванов [8] та інші. У наукових працях проблема податкових розрахунків та

відображення їх в обліку є надзвичайно актуальною, висвітлюється з економічної, юридично-облікової точки зору.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення сутності нарахування та сплати єдиного податку четвертої групи, виділення існуючих проблем та можливих шляхів їх вирішення щодо організації та ведення обліку такими платниками, відображення їх господарської діяльності у звітності.

Виклад основного матеріалу Спрощена система оподаткування – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 ПКУ [1], на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених статтею 297 ПКУ спрощеною системою обліку та звітності, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [1]. Юридична особа чи фізична особа-підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим главою 297.1 статті 297 ПКУ, та реєструється платником єдиного податку в порядку [1].

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на чотири групи платників єдиного податку. Відповідно до мети досліджуються платники четвертої групи єдиного податку, організація обліку у цих платників та відображення операцій у звітності.

Четверта група платників – це сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків обсягу всієї діяльності. Якщо сільськогосподарський товаровиробник утворюється шляхом злиття, приєднання, перетворення, поділу або виділення згідно з відповідними нормами Цивільного

кодексу України, то норма щодо дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва, яка дорівнює або перевищує 75 відсотків за попередній податковий (звітний) рік, поширюється на:

- усіх осіб окремо, які зливаються або приєднуються;
- кожну окрему особу, утворену шляхом поділу або виділу;
- особу, утворену шляхом перетворення.

Новоутворені сільськогосподарські товаровиробники можуть бути платниками податку з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75 відсотків [2].

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка з одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексзації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого розділом XII Податкового кодексу [1].

Центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері земельних відносин та у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, щомісяця, але не пізніше 10 числа

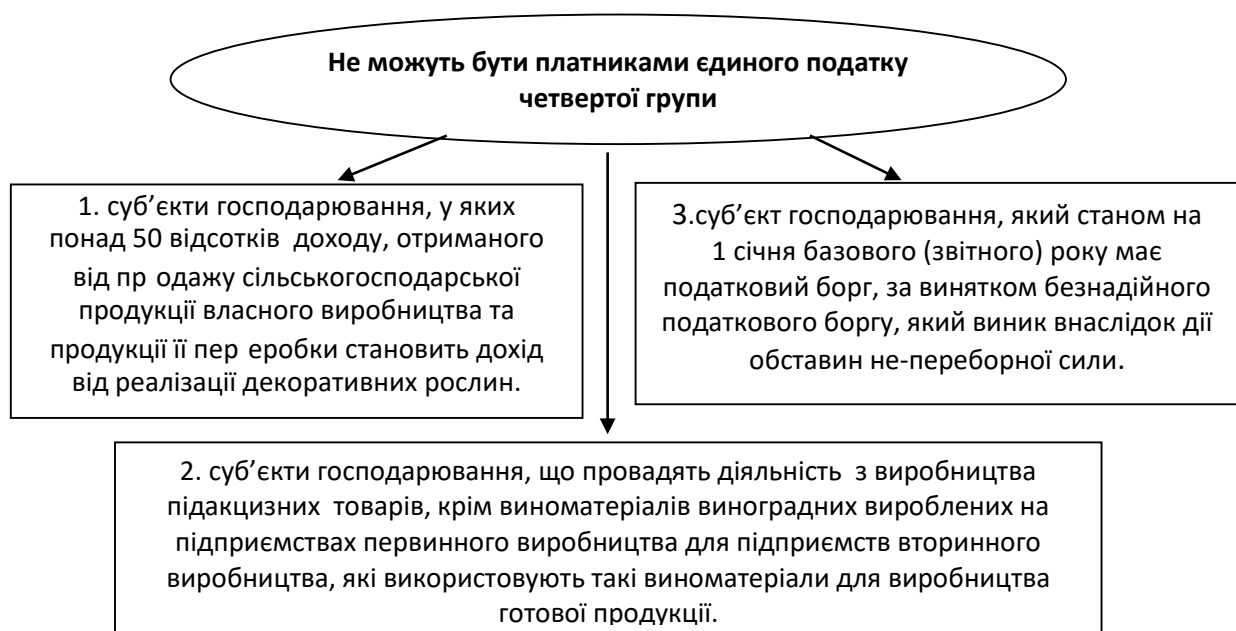

Рис. 1. Не можуть бути платниками єдиного податку четвертої групи

наступного місяця, а також за запитом відповідного контролюючого органу за місцезнаходженням земельної ділянки подають інформацію, необхідну для обчислення і справляння податку. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку четвертої груп є календарний рік. Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду [1]. Однак, механізм спрощеного оподаткування постійно «ускладнюється» постійними змінами, що вносяться в тому числі до Податкового кодексу. За прогнозами аналітиків платники єдиного податку 4 групи відчують на собі збільшення податкового пресу в 2017 році, а саме: зміна розміру ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування). Розглянемо розмір ставок податку у таблиці 1.

Таблиця 1

Розмір ставок податку

Категорії земель	Нормативна грошова оцінка
1. для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників.	0,95%
2. для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях.	0,57%
3. для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях).	0,57%
4. для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях,	0,19%
5. для земель водного фонду.	2,43%
6. для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виросуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди.	5,4%

Збільшення ставок податку для платників четвертої групи – не єдина негативна зміна. Більшість новацій спрямовуються на те, щоб наблизити спрощену систему до загальної. При цьому не враховується той факт, що спрощена система оподаткування є єдиним відходом від принципу «вибіркового застосування не виконуваних норм», що притаманне

вітчизняній податковій системі. ССО була спеціально розроблена якомога простішою та однозначнішою, аби уникнути будь-якої дискреції (можливості «вирішувати питання» на власний розсуд чиновника) чи виправдання для чинення тиску на підприємців. Її основною перевагою є те, що платники, сплачуючи податки, рідко зустрічаються з інспектором особисто; перевірка є виключенням із правил, а самі правила визначення та сплати податку, звітування за сплаченими податковими зобов'язаннями прості, чітко прописані, однозначні та уніфіковані. Тим не менше, вона не позбавлена проблем, в основному через те, що співіснування двох систем оподаткування з принципово різними базами в одній економіці майже неминуче створює можливості для законної мінімізації податків. Такі можливості повинні бути обмежені настільки, наскільки це можливо, але не шляхом наближення спрощеної системи оподаткування до найгірших рис «загальної» системи.

Якщо розглянути історію, то єдиний податок спершу був єдиним відрахуванням у спрощеній системі оподаткування і поєднував у собі відрахування до місцевого податкового бюджету, Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування. Зараз єдиний податок сплачується тільки до місцевого бюджету, а решта відрахувань включені до єдиного соціального внеску, що дає змогу суттєво скоротити кількість облікової та звітної документації. Саме такий підхід до формування системи оподаткування, на нашу думку, є оптимальним для сільськогосподарських підприємств, які мають в обробітку незначну кількість земель та отримують порівняно невеликий фінансовий результат.

Статус єдинника четвертої групи є далеко не таким привабливим, яким раніше був статус платника ФСП. Адже сума, яку повинні сплачувати до бюджету єдинники цієї групи, суттєво перевищує розмір колишнього ФСП. Це сталося через значне підвищення бази та ставки оподаткування у 2016 році, а також чергове підвищення ставки єдиного податку для четвертої платників четвертої групи у 2017 році. Крім того, умови перебування у цій групі є більш жорсткими, зокрема, через появу санкцій за неправомірне перебування у ній. Є низка причин на користь спеціального спрощеного оподаткування для дрібного (мікро-) бізнесу, які є поширеними у світі. Саме тому такий вид оподаткування існує в багатьох країнах.

Перша причина універсальна, оскільки вона стосується самої природи дрібного бізнесу: для ведення справ він не потребує обліку. Дійсно, облік є інструментом для ведення бізнесу (аж ніяк не оподаткування), який був розроблений, щоб допомогти власникам і топ-менеджерам контролювати їх бізнес. У цьому сенсі, відповідні видатки є виправданими, хоча вони можуть бути кваліфіковані, як транзакційні витрати. Однак, оскільки дрібний бізнес не потребує таких інструментів – це є частиною його загальної переваги мінімальних адміністративних витрат –

ця стаття заощаджень частково компенсує брак економії на масштабах і дозволяє малому бізнесу бути конкурентоспроможним.

Податок на отриманий прибуток може існувати лише у формі декларацій, які мають підтверджуватися обліком доходів та витрат та належним чином зібраною первинною документацією, яка забезпечує можливість подальшої перевірки. У таких умовах підприємець повинен витратити значну частку свого часу для ведення обліку, або залучити для цього спеціаліста. Але навіть за умови залучення зовнішніх спеціалістів для ведення обліку та формування звітності присутні людський фактор, який припускає можливість помилок. Більше того, у процесі облікового відображення операцій поточної діяльності завжди є можливість знайти порушення, що призведуть до фінансових санкцій. Адаже природа дрібного бізнесу (мікробізнесу) не завжди дозволяє розділити витрати на ведення бізнесу та ведення домогосподарства. Процес організації обліку та його ведення для суб'єктів малого бізнесу варто оцінити з точки зору економічної доцільності: вартість дотримання податкового законодавства (включно з веденням обліку та звітності) є надзвичайно регресивною.

В Україні Міжнародна фінансова корпорація (МФК) оцінила її на рівні 8,2% від обороту фірми малих підприємств (до 300 тисяч гривень на рік), що є суттєво вищою сумою, ніж податки, які повинні сплачувати такі фірми. Для порівняння: якщо річний оборот фірми понад 35 млн грн, то частка таких витрат становитиме 0.07%. (дані за 2008 р., найновіші з доступних) [11].

Найважливішою перевагою єдиного податку є те, що його адміністрування не вимагає обліку витрат і первинної документації. Ця перевага має особливу вагу для мікропідприємств, які більшість операцій здійснюють в невеликих обсягах за безготівковим розрахунком. Весь їх дохід можна легко відслідкувати, в тому числі фіскальними органами, тому потреба в перевірках відпадає.

Отже, за підрахунками МФК спрощена система оподаткування в Україні заощаджує близько 0,5% ВВП (приблизно 7 мільярдів гривень), які в іншому випадку були б витрачені на непотрібну роботу [11].

Також це частково вирівнює умови для великого та малого бізнесу, зменшує бар'єри для його відкриття.

Головною формою фінансової звітності для платників єдиного податку є подання Податкової декларації платника єдиного податку.

Підприємства самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають у Фіскальну службу за своїм місцезнаходженням та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 Податкового кодексу.

Для підтвердження або набуття статусу платника єдиного податку 4 групи сільськогосподарське підприємство подає:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок, контролюючому органу за своїм місцезнаходженням;
 - звітну податкову декларацію на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки контролюючому органу за місцем розташування земельної ділянки;
 - розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва – контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок;
 - відомості про наявність земельних ділянок – контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок.
- Залежно від типу Декларації (загальна, нова загальна, уточнююча загальна, звітна, нова звітна, уточнююча звітна) у рядку 1 проставляються відмітки напроти обраного типу Декларації.

Таблиця 2

Тип Декларації

Тип Декларації	Місце подання Декларації
Звітна, уточнююча загальна звітна нова звітна	Подаються до відповідного контролюючого органу (за основним або неосновним місцем обліку платника) за місцем розташування земельної ділянки
Загальна, нова загальна, уточнююча	Подаються до контролюючого органу за місцезнаходженням платника податку (за основним місцем обліку платника)

Нова звітна Декларація подається лише у законодавчо визначені граничні строки подання, якщо за відповідний звітний рік за земельні ділянки, розташовані на території певного органу місцевого самоврядування з кодом. Уточнююча звітна Декларація подається тільки після законодавчо визначеного граничного строку подання, якщо за відповідний звітний рік за земельні ділянки, розташовані на території певного органу місцевого самоврядування з кодом.

Якщо платник самостійно виявив помилки, що містяться у раніше поданій ним Декларації, то такий платник повинен подати уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань. У разі виправлення помилок уточнюючим розрахунком при поданні уточнюючої Декларації до неї повинні бути подані Відомості, що містять інформацію щодо уточнених показників.

Після подання Декларації за звітний період платник податку має право до закінчення граничного строку подання Декларації за такий самий період подати нову Декларацію з виправленими показниками. Розглянемо порядок подання звітності на рисунку 2.

Рис. 2. Спосіб подання декларації

Розширюється та законодавчо закріплюється функціонування електронного кабінету платника податків. З 2016 року практично весь документообіг між платниками податків та фіскальними органами планується перевести у електронний формат. Це допоможе зменшити корупційні впливи, полегшити та прискорити документообіг. За деякими даними, в Україні вже майже 70% підприємців і підприємств використовують електронну звітність.

У нинішні час процес ведення обліку та формування звітності для більшості підприємств малого бізнесу частково або повністю автоматизовано. Завдяки прийняттю Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що передбачає подання звітів у контролюючі органи в електронному вигляді, підприємцю можна здавати звіти, не відходячи від комп'ютера, електронною поштою з використання певного програмного забезпечення. В електронній формі платники податків можуть подавати звітність засобами електронної пошти через Інформаційний портал органів ДПС України, а також з лютого 2016 через електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків», який розпочав роботу в тестовому режимі та режимі реального часу.

Електронний кабінет платника податків – це персональне автоматизоване робоче місце платника, працювати в якому він може без використання спеціально встановленого клієнтського застосування. Електронний кабінет платника надає платникам податків **можливість працювати з органами фіскальної служби дистанційно у режимі реального часу**, а саме:

- подавати декларації з використанням електронного цифрового підпису і переглядати подану та/або сформовану податкову звітність;
- отримувати нагадування щодо строків подання звітності та сплати податків, зборів (обов'язкових платежів);
- отримувати інформацію щодо особистих реєстраційних даних (податковий номер платника

податків, назва платника податків, основний вид діяльності; ПІБ бухгалтера та директора тощо);

- подавати заяви та отримувати в електронному вигляді довідки про відсутність заборгованості з податків, зборів, платежів, що контролюються органами фіскальної служби;

- вести в електронному вигляді Книги обліку доходів та витрат;

- переглядати інформацію щодо стану своїх розрахунків з бюджетом, зокрема: про заборгованість зі сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Програма надає широкі можливості для оптимізації роботи на всіх етапах подання електронної звітності:

- формування звіту в програмі або імпорт з іншої програми;

- підписання звіту за допомогою ЕЦП різних АЦСК;

- відправка звіту до ПФУ, Податкову службу, ДССУ, Фонду соціального страхування з ТВП;

- отримання квитанції-підтвердження про здійснення операції

Ця інновація значно полегшує подання фінансової звітності підприємствам на спрощеній системі оподаткування. Однак серед недоліків слід відзначити дуже слабку систему інформування суб'єктів щодо тонкощів та особливостей складання й подання річних звітів, але все ж таки позитивних рис значно більше і складнощі виникають лише на початковому етапі.

Висновки з проведеного дослідження.

У результаті дослідження особливостей нарахування та сплати єдиного податку, в тому числі платниками четвертої групи, можна зробити висновок, що спрощена система оподаткування є певного роду пільгою щодо справляння податку та його розміру, ведення спрощеного обліку та формування спрощеної звітності. Певний пільговий режим для малого бізнесу може бути виправданий з двох причин: соціальної

(розвиток малого бізнесу допомагає скоротити безробіття) та інституційної (як компроміс у детінізації). Прямі фіскальні втрати від пільгового режиму для малого і дрібного бізнесу з відносно низькими ставками, які передбачає українська спрощена система оподаткування складають 4,8 мільярди гривень, або 0,3% від ВВП.

Отже, спрощена система оподаткування є набагато прогресивнішою, ніж загальна, тому потребує не докорінного реформування, а окремих локальних змін. З боку держави необхідно радикально змінити загальну систему оподаткування, зробити її більш простою у застосуванні та більш однозначною, передбачуваною, вільною від корупції, що забезпечує рівність усіх платників податків. За такої умови відпаде необхідність гармонізації спрощеної системи оподаткування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України від 02.12. 2010 р. № 2755–VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456>–
2. Андрущенко В. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів) / В. Андрущенко. – Львів: Каменяр. – 2000. – 305 с.
3. Андрущенко В.Л. Податкові системи зарубіж-

REFERENCES:

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12. 2010r. #2755–VI (zi zminamy) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456>–
2. Andrushchenko V. Finansova dumka Zakhodu v KhKh stolitti (Teoretychna kontseptualizatsiia i naukova problematyka derzhavnykh finansiv) / V. Andrushchenko. – Lviv : Kameniar, 2000. – 305 s.
3. Andrushchenko V. L. Podatkovi systemy zarubizhnykh krain : navchalnyi posibnyk / V. L. Andrushchenko, O. D. Danilov. – K. : Kompiuter pres, 2004. – 240 s.
4. Vyshnevskiy V. P. Nalohooblozhenye predpriyatiy v Ukrayne : monohrafiya / V. P. Vyshnevskiy. – Donetsk : YEP NAN Ukrain y, 1998. – 328 s.
5. Vyshnevskiy V. P. Ukhod ot uplat y nalohov: teoriya y praktyka : monohrafiya / V. P. Vyshnevskiy, A. S. Vetkyn. – Donetsk : YEP NAN Ukrain y, 2003. – 228 s.

них країн: навчальний посібник / В.Л. Андрущенко, О.Д. Данілов. – К.: Комп'ютер прес. – 2004. – 240 с.

4. Вишневский В.П. Налогообложение предприятий в Украине: монография / В.П. Вишневский. – Донецк: ИЭП НАН Украины. – 1998. – 328 с.

5. Вишневский В.П. Уход от уплаты налогов: теория и практика: монография / В.П. Вишневский, А.С. Веткин. – Донецк: ИЭП НАН Украины. – 2003. – 228 с.

6. Гарасим Ю. Налогообложение: теории, проблемы, решения: монография / В.П. Вишневский, А.С. Веткин, Е. Н. Ю.Г. Гарасим– Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины. – 2006. – 504 с.

7. Десятнюк О.М. // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Економіка. – 2012. – Вип. 19. – С. 13–17. – 7. Іванов Ю.Б. Альтернативні системи оподаткування: монографія / Ю.Б. Іванов. – Харків: ХДУ- Торнадо, 2003.-517

8. Колесник Н.В. Особливості подання фінансової звітності фізичними особами підприємцями на спрощеній системі оподаткування / Н.В. Колесник // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2015. – № 1. – С. 144–147. -].

9. Данієлян С.А. Оподаткування платників єдиного податку першої групи / С.А. Данієлян // Право та державне управління. – 2013. – № 4. – С. 26–29.

10. <http://www.bnwes.info/>

11. <http://www.ifc.org>

6. Harasym Yu. Nalohooblozhenye: teoryy, problem y, resheniya : monohrafiya / V. P. Vyshnevskiy, A. S. Vetkyn, E. N. Yu. H. Harasym–Donetsk : DonNTU, YEP NAN Ukrain y, 2006. – 504 s.

7. Desiatniuk O. M. // Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"]. Ser. : Ekonomika. – 2012. – Vyp. 19. – S. 13-17. – 7. Ivanov Yu. B. Alternatyvni systemy opodatkuvannia : monohrafiia / Yu. B. Ivanov. – Kharkiv: KhDU-Tornado, 2003. – 517

8. Kolesnyk N.V. Osoblyvosti podannia finansovoi zvitnosti fizychnymy osobamy-pidpriemtsiamy na sproshchenii systemi opodatkuvannia / N. V. Kolesnyk // Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu. – 2015. – # 1. – S. 144-147.

9. Daniilian S.A. Opodatkuvannia platnykiv yedynoho podatku pershoi hrupy / S. A. Daniilian // Pravo ta derzhavne upravlinnia. – 2013. – # 4. – S. 26-29.

10. <http://www.bnwes.info/>

11. <http://www.ifc.org>